

## KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2014 rd

### Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av teater- och orkesterlagen

#### INLEDNING

##### **Remiss**

Riksdagen remitterade den 5 februari 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av teater- och orkesterlagen (RP 217/2013 rd) till kulturutskottet för beredning.

##### **Sakkunniga**

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Sini Lahdenperä och kulturråd Katri Santtila, undervisnings- och kulturministeriet

- verksamhetsledare Aila Sauramo, Suomen Sinfoniaorkesterit ry
- verksamhetsledare Lotta Vaulo, Sirkuksen tiedotuskeskus
- verksamhetsledare Elina Mäntylä, Finlands Skådespelarförbund
- verksamhetsledare Sanna Rekola, Informationscentret för Dans rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Konstuniversitetet.

#### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att teater- och orkesterlagen ändras så att lagen får en bestämmelse som innebär att också cirkusverksamhet ska berättiga till lagenlig statsandel.

De hänvisningar till undervisningsministeriet som finns i lagen ändras till hänvisningar till undervisnings- och kulturministeriet.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

#### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

##### **Motivering**

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Det är bra att cirkus som konstgren erkänns också i lagstiftningen om statsandelar. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande anmärkningar.

Den statliga finansieringen för teatrar, dans-teatrar och orkestrar är baserad på teater- och orkesterlagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Enligt bestämmelserna beviljas huvudmän för teatrar, museer och orkestrar 37 procent av priset per enhet i statsandel för driftskostnaderna. Ett undantag är

att de nationella scenerna Svenska Teatern i Helsingfors och Tampereen Työväen Teatteri enligt teater- och orkesterlagen har en statsandelsprocent på 60. Också regionteatrar kan beviljas förhöjd statsandel. Finlands Nationalteater och Finlands Nationalopera beviljas finansiering ur tippningsvinstmedel genom statsbudgeten.

Cirkuskonst togs första gången med i statsbudgeten som särskild konstform 2009. Cirkuskonsten tilldelades ett anslag på 100 000 euro för bidrag enligt prövning ur tippningsvinstmedlen för främjande av konsten. Enligt propositionen var syftet att stödja professionella gruppers verksamhet och enskilda produktioner. År 2013 uppgick anslaget för att främja cirkuskonsten till 560 000 euro. Av anslaget beviljades tolv grupper verksamhetsbidrag och dessutom fem aktörer engångsbidrag. För 2014 innehåller statsbudgeten 558 000 euro för stöd till cirkuskonsten.

Enligt propositionen (s. 4) avser cirkuskonst nutidscirkus, inte klassisk cirkus. Nutidscirkusens föreställningar bör basera sig på helhetsverk som produceras utifrån konstnärliga synpunkter. Cirkusverksamhetens mål bör vara att främja finländsk cirkuskonst genom att utveckla cirkusens uttryckssätt, cirkuskonstens nivå, former och innehåll med beaktande av stilmässiga och konstnärliga synpunkter. Den första nutidscirkusgruppen som kan anses producera föreställningar utifrån konstnärliga utgångspunkter i enlighet med 1 a § i teater- och orkesterlagen ansökte om att bli berättigad till statsandel 2013. Ansökan kunde inte bifallas med stöd av den gällande teater- och orkesterlagen. Med stöd av den lagen kan statsandel beviljas endast aktörer vars stadgeenliga uppgift är att producera teater- och orkestertjänster och att främja tjänsternas regionala tillgänglighet och åtkomst för olika befolkningsgrupper. Däremot har dansteatrar ansetts höra till lagens tillämpningsområde ända sedan lagen ursprungligen stiftades.

När lagen sågs över 2007 konstaterades det bl.a. att konst- och kulturpolitiken också har en betydande inverkan på välfärds-, regional- och innovationspolitiken. Kultur ska ses som en garant för konkurrenskraft och välfärd. Konstniveauer och kulturrelaterade fritidsintressen är

viktiga för människors andliga tillväxt, lärande och välbefinnande. Teatrar och orkestrar bör i sin verksamhet också beakta det publikpedagogiska arbetet och konstens så kallade tillämpande användning, vilket avser att använda konstens metoder också till annat än traditionell konstproduktion. Utskottet vill betona att cirkuskonsten bidrar till att stärka medborgarnas välbefinnande.

Enligt motiveringen i propositionen har ändringen inga ekonomiska konsekvenser för statsbudgeten eller för det totala beloppet av den statsandel som betalas till huvudmän för teatrar och orkestrar. Propositionen kan dock medföra förändringar i hur statsandelarna fördelas mellan olika institutioner. Om nya aktörer godkänns såsom berättigade till statsandel och antalet årsverken som anvisas i statsbudgeten inte ökar måste det antal årsverken som anvisas fördelas på ett nytt sätt bland aktörerna. Ministeriet har därför begränsat antalet nya teatrar som godkänns för beviljande av statsandel, trots att flera dans- och talteatrar som uppfyller villkoren har ansökt om statsandel.

Utskottet konstaterar att utgångspunkten för att en teater ska få statsandel är att dess tjänster behövs ur ett kulturpolitiskt perspektiv. Detta ska alltid granskas utifrån verksamhetens art och konstnärliga synpunkter. Utskottet vill betona att teatrar eller orkestrar som får statsandelar funktionellt och till sin konstnärliga nivå ska uppfylla de krav som ställs för statsandelar, och antalet årsverken ska således gå att kontrollera regelbundet. Men i ett helhetsperspektiv har antalet årsverken hela tiden så gott som genomgående varit otillräckligt både för orkestrar och för teatrar. Därför anser utskottet att årsverken bör gå att bevilja samtliga teatrar och orkestrar enligt faktiska årsverken för att också den nu aktuella lagändringen ska nå sina syften. Ändå är det inte sannolikt så som statsfinanserna ser ut i dag. Såsom också framgår av propositionsmotiven kan anslagen inte utökas på grund av det ansträngda statsfinansiella läget. Skillnaden mellan det antal genomförda årsverken som teatrar meddelade till undervisnings- och kulturministeriet för kalkyleringen av statsandelarna och

det antal årsverken som anvisades i statsbudgeten var 2013 sammanlagt 412 årsverken.

Utskottet konstaterar att lagens rubrik efter denna ändring inte längre helt motsvarar lagens innehåll. Utskottet anser det nödvändigt att undervisnings- och kulturministeriet utreder hur rubriken bör lyda för att helt motsvara innehållet och vidtar åtgärder för att ändra rubriken och bestämmelserna. Ändringen kräver tekniska ändringar i bestämmelser i den aktuella lagen och även i vissa andra lagar.

***Utskottets förslag till beslut***

Riksdagen

*godkänner lagförslaget utan ändringar  
och*

Helsingfors den 11 mars 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml  
vordf. Inkeri Kerola /cent  
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna  
Eeva-Johanna Eloranta /sd  
Jukka Gustafsson /sd  
Leena Harkimo /saml

*godkänner ett uttalande (Utskottets förslag till uttalande).*

***Utskottets förslag till uttalande***

*Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder ett förslag till ändring av teater- och orkesterlagen så att lagens rubrik i sin helhet motsvarar bestämmelsernas innehåll och gör de tekniska ändringar i lagen som ändringen kräver.*

Pauli Kiuru /saml  
Kimmo Kivelä /saf  
Silvia Modig /vänst  
Mika Niikko /saf  
Tuomo Puumala /cent  
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.